

opinió

A L'AULA

No és fàcil gestionar una aula. Un espai social d'intercanvis en el qual les coses passen perquè a fora en passen moltes més. I malgrat la quimera de voler segellar les esclotxes de les seves parets, l'aula escolar rep influències de tot arreu, perquè, entre altres coses, el professorat i l'alumnat que hi passen tantes hores al llarg d'un curs escolar, són ells mateixos membres d'un món social dinàmic, obert i, sovint, frenètic. Segurament, una part de la feina dels mestres, avui, rau en la modulació selectiva d'obertures i tancaments. I, en conseqüència, abaixem les cortines quan l'exterior ens enlluerna o ens aclapara, i obrim les finestres justament perquè passi l'aire i ens renovi l'ambient interior. De tant en tant, posem filtres per a evitar les impureses però a vegades els virus ja són a dins. El professorat, com ha explicat molt bé Andy Hargreaves, actua, doncs, com a catalitzador per a ajudar a l'alumnat a aprofitar totes les virtualitats i possibilitats que el nostre món ofereix. Però, a la vegada, el professorat ha d'esdevenir un contrapunt per tal que l'alumnat sigui capaç d'evitar els perills, tot i viure en la societat del risc. Un doble paper aquest del professorat que no sempre es pot assumir professionalment amb condicions, seguretat i solvència i que converteix molts mestres en víctimes d'un doble paper ben difícil.

En fi, el santuari somniat d'una escola salvaguardada dels avatars de la intempèrie per molt desitjat que sigui, no és possible. A més, la història, la literatura, el cinema ens han explicat amb una admirable capacitat de dissecció, com en les institucions més protegides, aïllades i selectes, s'hi reproduïxen a vegades amb formes molt més exacerbades, el millor i el pitjor de la vida social. I, en general, podem dir que en moltes ocasions i com va escriure l'antropòleg John Ogbu, "l'aula és l'espai de la batalla però les causes de la batalla són en un altre lloc." En l'aula s'hi manifesten històries que provenen d'altres històries. L'aula esdevé "l'àmbit de tots els àmbits", parafrasejant el poeta. La inestabilitat, el dilemes ètics i la singularitat esdevenen fenòmens inherents a la vida de les aules. I avui, com sempre, ens valem de estratègies, recursos, dispositius i mètodes per a governar aquest espai pensat per a desplegar-hi processos d'ensenyar i aprendre. En efecte, això

no és nou. Podríem recordar el sistema sofisticat de xiulets, un codi que el senyor de La Salle, fundador de la congregació dels "Germans de les Escoles Cristianes" va inventar per a ordenar l'aula. O la forta normativització dels passos a seguir en l'ús dels objectes i els espais, i en la graduació de els aprenentatges que proposen alguns mètodes ubicats al bell mig de les pedagogies anomenades actives.

Els processos d'ensenyament-aprenentatge a l'aula continuen tenint, malgrat els canvis, un fort component artesanal, que implica unes determinades eines, uns temps i uns espais per a afrontar els reptes que les aules i les persones que hi viuen ens plantegen. Avui, alguns moderns programes de resolució de conflictes converteixen (i recuperen com a perfil professional) el mestre com a un simple executor d'uns codis tancats, sense marge per a la comunicació fluïda, sense opció per a la iniciativa pròpia i menys per a establir modalitats genuïnes i personals de relació amb l'alumnat. Uns menús ja precuinats, sovint en contextos ben diferents als nostres, que esdevenen de còmode aplicació. Però no hauríem de confondre l'art amb l'artifici. I hauríem de procurar que dispositius i projectes pedagògics no anessin per camins contraposats.

No és fàcil gestionar una aula però valdria la pena explorar-la amb temps i les eines adequades i no convertir-lo en un espai per a la reeducació quan encara no n'hem aprofitat totes les seves possibilitats per a l'educació. I no és fàcil, perquè, tal i com va escriure Céléstin Freinet, "com més creativitat i llibertat donem als nois i noies, més gran ha de ser la preparació estructurada del mestre." A la dificultat de la tasca hi hem d'afegir la ignorància dels qui ens governen com el ministre del ram que en el seu moment va justificar que, amb les aules massificades, es millora la socialització dels qui hi habiten. Però seguirem insistint per fer de les aules un espai per a l'educació, per a construir coneixement, per a establir pautes i criteris per a conviure.

Antoni Tort i Bardolet